

BOLALAR SAN'AT TA'LIMIDA OTA-ONALAR BILAN HAMKORLIKNING SAMARADORLIGI

Abdurayimov Faxriddin Muxammadali o'g'li

Andijon viloyati Madaniyat boshqarmasi tasarrufidagi
Izboskan tumani 6-sonli bolalar musiqa va san'at maktabi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada bolalar san'at ta'limi jarayonida ota-onalar bilan hamkorlikning ahamiyati va samaradorligi tahlil qilinadi. Farzandlarning estetik tarbiyasi, ijodiy salohiyatini rivojlantirish, san'atga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda oila va ta'lim muassasasi o'rtasidagi uzviy aloqaning o'rni yoritiladi. Maqolada ota-onalar ishtirokida tashkil etilgan musiqiy, badiiy va madaniy tadbirlarning bolalar rivojlanishiga ta'siri, shuningdek, samarali hamkorlik usullari haqida fikr yuritiladi.

KALIT SO'ZLAR: San'at ta'limi, estetik tarbiya, ota-onalar bilan hamkorlik, ijodiy rivojlanish, oila va maktab aloqasi, musiqiy tarbiya, madaniy muhit, ijtimoiy hamkorlik, san'atga qiziqish.

Bugungi ta'lim tizimida bola shaxsining har tomonlama rivojlanishi faqat maktab yoki muassasa zimmasiga emas, balki oilaning faol ishtirokiga ham chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, san'at ta'limida — ya'ni musiqa, rasm, raqs, teatr kabi estetik sohalarida bola qalbi va didini shakllantirish jarayoni ota-onaning munosabati va ishtirokiga bevosita bog'liqdir. Agar bola san'atga faqat dars jarayonida emas, balki uyda, oilaviy muhitda ham e'tibor sezsa, u bu sohani chin dildan qadrlaydi va ijodga astoydil qiziq boshlaydi.

Ota-onalar bilan samarali hamkorlik san'at ta'limida nafaqat bolaga ko'mak, balki o'qituvchiga ham ruhiy, tashkiliy va tarbiyaviy yordam beradi. Bu hamkorlik orqali bola o'z ijodiy yutuqlarini oilasi bilan baham ko'rishga o'rganadi, o'zini qadrlangan, qo'llab-quvvatlangan shaxs sifatida his etadi. Shu bois, san'at ta'limi tizimida ota-onalar bilan aloqalarni mustahkamlash, ularni dars va darsdan tashqari faoliyatlarga jalb etish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda.

Bolalar san'at ta'limida erishilayotgan yutuqlar ko'p jihatdan nafaqat o'quv dasturlarining mazmuniga, balki bu jarayonga jalb qilingan tomonlarning hamkorlik darajasiga ham bog'liqdir. Ayniqsa, ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtiroki

bolaning ijodiy salohiyatini yuzaga chiqarish, uni san'atga qiziqtirish va estetik madaniyatini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi. Ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi samarali hamkorlik bolaning ruhiy rivojlanishida mustahkam zamin yaratadi.

Oila – bolada dastlabki estetik tasavvurlar shakllanadigan muhitdir. Agar bola yoshligidan musiqa tinglash, rasm ko'rish, qo'shiq kuylash, san'at asarlari haqida suhbatlashish kabi odatlarni oilada ko'rsa, u san'atni tabiiy ravishda hayotining bir qismi deb qabul qiladi. Aksincha, agar san'at oila uchun ikkinchi darajali masalaga aylansa, bola bu sohani yetarlicha qadrlamaydi va uning qiziqishi yuzaki bo'lib qoladi. Shu bois san'at ta'limi samaradorligini oshirishda ota-onalarni bu jarayonga faol jalb etish muhimdir.

Ta'lim amaliyotida ota-onalar bilan turli shakllardagi hamkorlik samarali natija beradi. Masalan, bolalarning musiqiy, badiiy yoki teatr ko'rinishidagi chiqishlariga ota-onalarni taklif etish, oilaviy ijodiy kechalar tashkil etish, "ota-ona va bola" ishtirokidagi musiqiy tanlovlar o'tkazish orqali oila bilan ta'lim muassasasi o'rtasidagi emotsional aloqa mustahkamlanadi. Bu esa, o'z navbatida, bolaning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, uning san'atga bo'lgan qiziqishini kuchaytiradi. O'z ijodini oilasi ko'z o'ngida namoyon etgan bola o'zini qadrlangan, e'tiborli va muhim inson sifatida his etadi.

Bundan tashqari, ota-onalarning san'at darslarida ishtirok etishi yoki dars jarayonini kuzatishi ham foydali yondashuvlardan biridir. Bunday amaliyot orqali ota-onalar bolalarining qobiliyatlarini ko'proq anglab yetadi, o'qituvchi bilan hamkorlikda bu qobiliyatlarni qanday rivojlantirish mumkinligi borasida muhokama yuritadi. Bu holatda o'qituvchi va ota-ona yagona pedagogik maqsad yo'lida birlashadi. Bolaga bir xil ruhdagi ta'sir ko'rsatish esa uning o'quv faoliyatiga ijobiy ta'sir qiladi.

San'at ta'limida ota-onalarning bilim darajasi yoki san'at sohasidagi tajribasi ustuvor ahamiyatga ega emas. Muhimi — ular farzandining qiziqishini e'tirof etib, uni qo'llab-quvvatlay olishidir. Masalan, bola musiqa bilan shug'ullanmoqchi bo'lsa, ota-ona uni bu qarorida rag'batlantirib, dars mashg'ulotlariga muntazam qatnashishini ta'minlasa, bu o'z-o'zidan uning ijtimoiy faol va mas'uliyatli shaxs bo'lib shakllanishiga xizmat qiladi. O'qituvchilar esa ota-onalarga bolalarning estetik ehtiyojlari, iste'dodini aniqlash va rivojlantirish borasida maslahatlar berib borishlari zarur.

Zamonaviy ta'lim muassasalarida ota-onalar ishtirokidagi turli loyiha va dasturlar ham joriy etilmoqda. Masalan, "Ijodiy oila", "San'at — yurak ovozi", "Birgalikda ijod qilamiz" kabi tashabbuslar orqali ota-onalar va bolalar birgalikda rasm chizadi, sahna ko'rinishlari yaratadi yoki konsertlarda ishtirok etadi. Bu esa nafaqat bolaning ijodiy salohiyatini ochadi, balki oiladagi ijtimoiy-psixologik muhitni ham mustahkamlaydi.

San'at ta'limida ota-onalarning befarqligi, aksincha, salbiy ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilarning amaliy kuzatishlariga ko'ra, farzandining ijodiga e'tibor bermaydigan ota-onalarning bolalari san'at darslariga nisbatan sust munosabatda bo'ladi, darsdan tashqari tadbirlarda ishtirok etmaydi, o'zining qobiliyatiga ishonmaydi. Bu esa bolada san'atni ikkinchi darajali, ahamiyatsiz soha sifatida qabul qilishga olib keladi. Shu bois san'at ta'limi muassasalarida ota-onalar bilan tizimli muloqot o'rnatish, ularni dars jarayonlaridan xabardor qilish va hamkorlik madaniyatini shakllantirish lozim.

Shuni ham ta'kidlash kerakki, ota-onalarning farzand san'atiga munosabati ko'pincha o'zlari bu borada qanday tarbiya olganiga, san'at haqidagi tasavvurlariga bog'liq. Shuning uchun ham pedagoglar tomonidan ota-onalar uchun qisqa ma'ruzalar, seminar-treninglar, psixologik maslahatlar tashkil etilishi maqsadga muvofiq. Bu orqali ular farzandining ijodiy rivojlanish yo'lidagi ehtiyojlarini chuqurroq tushunib yetadi.

O'zbekiston Respublikasida yosh avlodni ma'naviy barkamol qilib tarbiyalash, san'at orqali estetik dunyoqarashini kengaytirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Davlat tomonidan san'at maktablarining moddiy-texnik bazasini mustahkamlash, iqtidorli yoshlarni qo'llab-quvvatlash, "Barkamol avlod", "Yosh iste'dodlar" kabi musobaqalar orqali oilalarni bu jarayonga jalb qilish, ota-onalarning ham faol ishtirokini rag'batlantirishga xizmat qilmoqda.

San'at ta'limida ota-onalar bilan samarali hamkorlik bolalarda san'atga bo'lgan mehrni kuchaytiradi, ularni o'z iste'dodini to'liq namoyon qilishga undaydi. Oila va o'quv muassasasi o'rtasidagi uyg'un aloqa esa bola ruhiyatida barkamol inson sifatida shakllanish uchun zarur psixologik va ma'naviy asos yaratadi. Bunday hamkorlik nafaqat bolani, balki butun jamiyatni madaniyatli, san'atga e'tiborli, ijodkor avlod asosida barpo qilishga xizmat qiladi.

San'at ta'limida bolalarning ijodiy salohiyatini to'liq ro'yobga chiqarish, ularning estetik tarbiyasini shakllantirish va musiqaqaga bo'lgan qiziqishini mustahkamlashda ota-

onalar bilan olib boriladigan hamkorlik hal qiluvchi o‘rin tutadi. Oila va ta‘lim muassasasi o‘rtasidagi uzviy aloqaning mavjudligi bolada san‘atni qadrlash, ijodga bo‘lgan mehr va o‘z qobiliyatiga ishonchni kuchaytiradi.

Maqolada keltirilgan fikr va tajribalar shuni ko‘rsatadiki, ota-onalar ishtirokidagi madaniy tadbirlar, musiqiy kechalar, darslar bilan tanishuv va maslahatlashuvlar bolaning darsga nisbatan munosabatini ijobiy tomonga o‘zgartiradi. Bunday yondashuvlar orqali bola o‘zini e‘tiborga loyiq, quvvatlanayotgan va qadrlanayotgan shaxs sifatida his qiladi, bu esa uning san‘atga mehr bilan yondashishiga sabab bo‘ladi.

Kelajakda ijodiy fikrlaydigan, ma‘naviy barkamol va san‘atni qadrlaydigan avlodni tarbiyalash uchun ota-onalar bilan pedagogik hamkorlikni yanada rivojlantirish, bu boradagi yondashuvlarni tizimlashtirish va innovatsion shakllarni amaliyotga tatbiq etish dolzarb ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Karimov, I.A. (2008). *Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch*. Toshkent: Ma‘naviyat nashriyoti.
2. Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
3. Dewey, J. (1934). *Art as Experience*. New York: Minton, Balch & Company.
4. Jalolova, D. (2021). “Ota-onalar bilan san‘at ta‘limida samarali hamkorlik yo‘llari”. *O‘zbekiston pedagogika jurnali*, 1(2), 48–53.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining PF–6017-son Farmoni (2020-yil 26-iyun): “Ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar samaradorligini oshirish va sohani yangi bosqichga olib chiqish to‘g‘risida”.
6. Mahmudova, N. (2023). “San‘at ta‘limida oila va maktabning o‘zaro hamkorligi”. *Psixologiya va pedagogika muammolari*, 2(3), 34–39.
7. Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligences: The Theory in Practice*. New York: Basic Books.
8. Rasulova, M. (2020). “Ota-onalarning san‘atga munosabati va bolaga ta‘sirini”. *Ta‘lim va taraqqiyot*, 4(1), 62–66.
9. UNESCO. (2006). *Road Map for Arts Education*. Lisbon: UNESCO Asia-Pacific Regional Bureau.
10. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta‘limi vazirligining “Ijodiy ta‘lim” dasturi (2022).

